

vielä kerran, Mutta Pavel tempasi raskaan rautamoukarin, ja virkkoi lyhyesti: "Xiä koske minuun".

"Mitä!" kysyi isä, kumartuen hänen ja pitkän poikansa puoleen.

"Kylliksi!" sanoi Pavel. "Minä en anna enää kurittaa itseäni."

Ja avaten tummat silmänsä selkiselälleen, heilutti hän suurta vasaraa ilmassa.

Isänsä katsoi häneen, solmi käteensä yhteen selkensä taakse ja sanoi hymyten: "Hyvä on."

Sitte veti hän syvän henkäyksen ja lisäsi: "Sinä ikkainen mato!"

Hetkinen sen jälkeen virkkoi hän valmolleen, "Xiä pyydä rahaa enää minulta, Pavel elättää sinut nyt."

"Ja sinä aiot juoda kaikkityyni?" uskalsi hän kysyä.

"Se ei kuulu sinulle, ikkainen mato!"

Tästä ajasta kuolemaansa saakka, koko kolmeen vuoteen, ei hän huomannut eikä puhutellut poikaansa.

Vlasovilla oli koira, yhtiä karvainen ja iso kuin hänkin. Se saattoi hänet tehtaalle joka aamu, ja odotti häntä joka ilta portilla. Pyhäsin läksi Vlasov kiertomatkojensa ka-pakoihin. Hän astui hiljaa, ja tirkki ihmisten kasvoihin ikäänkuin olisi etsinyt jotakuta. Kolmansa astua lun-tusti hänen jäljessään koko päivän. Palatessansa kotiin juopuneena istui hän alas syömään. Hän syötti koira-a omasta kupistansa; hän ei koskaan lyönyt sitä, ei koskaan torunut, eikä koskaan hyväillyt. Ilallisen jälkeen lennätti hän astiat pöydältä ellei va-lmonsa korjannut niitä ajoissa, asetti pullon viinaa eteensä, ja nojaten sel-käänsä seinään, alkoi hän laulamaan korkealla äänellään, silmät ummes-sa ja suu selkisen selällään, levit-tään kauhua ympärilleen. Rameit-äännet sekaantuivat hänen partaan-sa, pudotellen sinne kerääntyneitä lelvän murenia. Hän pyyhki partaan-sa alaspiästä, ja hajotti huulipartaan-sa paksuilla sormillansa — laulaen käsittelemättömiä sanoja, joita hän veteli pitkään. Sävel muistutti su-den ulvontaa talvella. Hän lauloi niin kauan kuin hänellä oli viinaa pullossa, sitte pyllähti hän sivuttais-in penkille tai vaivutti päänsä pöy-tää vasten, ja nukkui kunnes pilli alkoi puhaltaa. Koira makasi hänen vieressään.

Kun hänen kuolinhetkensä koitui, oli se hyvin ankara. Viitenä päivänä pyöri maailma mustana hänen sil-missään, hän kiemurteli tilallaan hammasta purren silmät tiukasti ummessa. Toisinaan sanoi hän val-molleen: "Anna minulle arsenikkia. Myrkytä minut."

Vaino kutsui lääkärin. Hän mää-räsi kuumia puurohauteltoja, mutta sa-noi myös että leikkaus oli välttämät-tön ja että sairas pitää paikalla vie-dä sairashuoneeseen.

"Piru teidät periköön! Minä tah-don kuolla yksinäni, te ikkaiset ma-dot!" sanoi ukko.

Silloin lääkäri pulkki tiehensä, ja kun eukkonsa kyynelisin ehdotti leikkausta, puristi hän molempia nyrkkejensä ja huusi uhaten: "Us-kallappas vaan! Sitä keituu pahaa sinulle, jos tästä paranen!"

Hän kuoli aamusella samalla het-kellä kun pilli pubalsti miehiiä työ-hön. Hän makasi ruumisarkussa suu auki ja silmäkulmat tiukasti rypis-tettyinä. Hänet saattoivat hautaan vaimonsa, poikansa, kolmansa, eräs vanha juoppo ja varas, Daniel Vye-sovshkof, virkaheitto sulattaja ja muutamia kylän kerjäläisiä. Vaimon-sa itki vähän ja hiljaa; Pavel ei kastellut silmiänsä ollenkaan. Kylä-läiset, jotka kohtasivat tiellä saatto-joukon, pysähtyivät, ristivät silmänsä ja kuiskasivat toinen toisellensa: "Arvaan Pelagian olevan illoisen hä-nen kuolemastaan."

Ja toinen korjaten sanoi: "Hän ei kuollut; hän märkäni kuin eluk-ka."

Kun ruumis laskettiin hautaan ja väki oli mennyt pois, jäi koira hau-dalle kauvaksi aikaa, istui hiljaa tuoreen haudan päällä ja nuuski multaa.

Hilloksen herääminen.

Kaksi viikkoa isänsä kuoleman jäl-keen tuli Pavel pyhä-iltana hyvin juovuksissa kotiin. Holperrelleen kaa-tua rumahti hän ovensuupenkille, ja lyöden nyrkillä pöytänsä isänsä ta-paan, karjasi hän äidillensä: "Ilal-lista!"

Äiti asteli hänen luoksensa, pai-nautui istumaan hänen viereensä, ja kiertäen käsivartensa poikansa ym-päri, pakotti hänen päänsä rintaan-sa vasten. Mutta polka irrotti hä-net itsestään tyrkäämällä häntä olkapäähän, ja huusi: "Kifreesti äi-ti!"

"Sinä hupsu poika!" virkkoi äiti surullisella ja lempeällä äänellä, ko-ettaen voittaa poikansa vastustuk-sen.

"Alon polttaa myöskin. Annappa minulle isän piippu", sokelsi Pavel epäselvästi, vaivalla liikuttaen jyk-kää kieltänsä.

Tämä oli hänen ensi humalansa. Alkohooli heikensi hänen raumistan-sa, mutta ei tyrehtyttänyt hänen tuntoansa, ja hänen päässään pyö-ri kysymys: "Juopunut? Juopunut?"

Äitinsä hellyyden osoitus vaivasi häntä, ja hänen surullinen katseen-sa liikutti hänen mieltänsä. Hän ha-lusi itkeä, ja voittaaksensa tämän tunteen, tekeytyi hän vielä humalai-semmaksi.

Äiti silitti hänen sotkuista tuk-kaansa, ja virkkoi matalalla äänel-lä: "Miksis tämän teit? Sinun ei olisi pitänyt sitä tehdä."

Häntä alkoi kuvottaa ja kiihkeän ylenannatuksen jälkeen asetti äitinsä hänet vuoteelle, pannen kylmän kääreen hänen otsalleen. Hän so-persi jotakin, mutta hänen alustan-sa ja ympäristönsä tuntuivat kelnuvan, ja silmäluomensa kävivät raskalksi; hänen suunsa maistoi happamelta, ja hän katseli silmäripisensä alta äitinsä isoja kasvoja, ajatellen katkonai-sesti: "Tämä näyttää olevan ilian aikaista minulle. Toiset juovat, eikä mitään tapahdu — mutta minä käyn kipeäksi."

Jostakin hämärästä kaukaisuudesta kuului äitinsä hiljainen ääni: "Mimmonen lelvänhankkija sinusta tulee minulle, jos rupeat juomaan?"

Hän ummisti silmänsä ja tiukasti vastasi: "Kaikkihan juovat."

Äiti huokasi. Hän oli oikeassa; paitsi kapakkaa ei löytynyt mitään paikkaa, jossa väki olisi voinut hu-vitella. Paitsi viinan makua, ei ollut mitään muuta tyydytystä. Sitä huo-limatta virkkoi hän: "Mutta älä sinä juo. Isäsi joi teidän molempien edes-tä. Ja hän saattoi minut kylän on-nettomaksi. Säällä sitte äitiäsi, sää-lithän?"

Kuunnellessaan äitinsä lempeitä, valkeita sanoja, muistui Pavelin mieleen että isän eläessä oli hänen äitinsä jäänyt aivan huomaamatto-maksi talossa. Hän oli ollut hy-vin hiljainen ja oli elänyt alttuisessa lyöntien pelossa. Peläten isään-sä, oli Pavel ollut harvoin kotona myöhempinä aikoina; hän oli mel-kein vieraantunut äidistään, ja kun hän nyt alkoi vähitellen selvittää, kat-soi hän häneen tarkastavasti.

Äitinsä oli pitkä ja hieman etu-kumarassa. Hänen raskas ruumiinsa, joka pitkien vuosien työstä ja mie-hensä pieksämisestä oli murtunut, liikkui kopisematta ja sivu edellä, aivan kuin hän olisi ollut alttuisessa pelossa kolahtaa johonkin. Hänen leveät, puolipyöreät kasvonsa olivat rypyiset ja turpeat, ja niitä va-laisi pari tummia silmiä, joiden ilme oli hätäantynyt ja alakuloinen, kuten useimmilla kylän naisilla. Oikees-sa silmäkuimassa oli syvä arpi, joka suuntaasi kulmakarvat hieman ylös-

päin; hänen oikea korvansa näytti myös olevan hieman korkeammalla kuin vasen, joka antoi pelästyneen uteliaisuuden leiman hänen kasvoil-lensa. Harmaita kiharasuortuvia vä-lähteli hänen paksussa tummassa tu-kassansa, kuten raskaiden lyöntien jälkiä. Yleensä teki hän hiljaisen, alakulolaisen ja aittiksi antavan val-kutuksen.

Kyyneleet kiehtyivät hänen sil-miänsä ja vierähtivät raskaina pisa-rina alas poskille.

"Odota, älä itke!" pyyteli polka pehmeisellä äänellä. "Anna minulle juomista."

Hän nousi sanoen: "Minä tuon si-nulle jäävettä."

Mutta kun palasi, oli polka jo unessa. Hän kumartui hetkiseksi hä-nen ylitsensä, henkeänsä pidättäen. Tuoppi tärisi hänen vapisevassa kä-dessään, ja jää kolisi tinaan. Hän asetti astian pöydälle ja alkoi ru-koilla, hiljaisuudessa. Ulkoa tunkeu-tui ikunan raosta juopuneen rah-vaan mellastavia ääniä; harmonikan nari-seva kitkutus kaikui sumuudessa syysyössä; joku laulaa lollott koval-la äänellä; muutamia kiroilla pahoil-la sanolla, ja naisten kiihottuneet väsyneet äänet repivät ilmaa.

Elämä Vlasovin pienessä talossa sujui yksitoikkolista tietään, mutta rauhallisemmin ja häiritsemättö-mämmmin kuin ennen, ja tavallaan erilailla kuin kenenkään muiden ky-läläisten elämä.

Talo seisoi alvan kylän päässä, syvässä ja mutaisessa äkkijyrkässä käänteysessä. Yksi osa taloa oli tehty keittiöksi ja pieneksi huoneek-si, jota äiti käytti makuusuojaamaan, ja joka oli erotettu keittiöstä iki-kattoon ulottuvalla väliseinällä. Toi-nen osa muodosti nelikulmisen huo-neen kahdella ikkunalla. Yhdessä nurkassa sijaitsi Pavelin sänky, etu-alalla pöytä ja kaksi penkkiä. Muu-tamia tuloja, pesukaappi peilinsä, arku vaateineensa, seinäkello ja pa-ri pyhäinkuvaa — tällöinen oli ko-ko kalusto.

Pavel koetti elää kuten kaikki muutkin. Hän teki kaikki mitä nuo-ret poikanullkat suinkin saattoivat tehdä — osti itsellensä harmonikan, tärkkirintaisen paidan, hyvin värilli-sen kaulaliinan, kalossit, kepin, ja näytti ulkonaisesti aivan ikäistensä poikain tapaselta. Hän kävi illanis-tujaisissa ja oppi tanssimaan katril-lla ja polkkaa. Mutta pyhäsin vään-kärsä aina suuresti päihdyttävään tyi hän aina kotiin humalassa, ja juomain seurauksista, Aamusella pa-kotti hänen päänsä, hänen sydän-tänsä poltti ja kasvonsa olivat kal-peat ja elottomat.

Kerran kysäsi äitinsä häneltä:

"No oiko sinulla hauskaa ellen?" Hän vastasi synkästi ja ärtyisä-sti: "Oh, ikävä kuin hautajaisissa! Jokainen on kuin kone. Ollisin pa-remminkin mennyt kalastamaan ta-hi ostanut itselleni pyssyn."

Hän teki työtä uskollisesti ja lak-kaamatta. Hän oli hiljainen, ja sil-mänsä suuret ja siniset kuten äi-dinsäkin, katselivat tyytymättömästi. Hän ei ostanut pyssyä, eikä men-nyt kalastamaan, mutta hän alkoi vähitellen karttaa kalkkiin pilttynt-yttä elämän kulkua. Hän otti osaa illanviettoihin yhä harvemmin, ja vaikka hän meni ulos jonnekin sun-nuntalksi, palasi aina selvänä kotiin. Äitinsä tarkasti häntä huomaamat-tomasti, mutta hartaasti, ja huomasi poikansa kellahtavat kasvot muuttu-van tarkkailemiseksi ja silmänsä va-pakiksi. Hän huomasi että huulensa olivat yhteen puristetut omituisella tavalla, joka antoi hänelle oudon ja ankanar ilmeen. Näytti ikäänkuin olisi ollut vihainen jostakin, tahi kuin olisi kol häntä kalvannut. En-kenäsi tulivat toverinsa häntä ter-vehtimään, mutta kun eivät milloin-kaan tavanneet häntä kotona, lakka-sivat he viimein käymästä.

Äiti iloitisi nähdessään poikansa muuttuneen erilaiseksi muusta teh-taan nuorisosta, mutta levottomuu-den ja epätoivon tunteet kuohuivat hänen sydämessään, huomattessansa että poikansa oli itsepuisesti ja päät-täväisesti suuntamassa elämänsä synkkään uomaan, joka johti pois häntä ympäröivästä elämän melusta — että hänen uusi suuntansa oli yh-tä vähän oikea kuin vasen.

Hän alkoi kantaa kirjoja kotiin. Ensimmältä koetti hän lukea huomio-ta herättämättä, ja kun hän oli lu-kenut jonkun kirjan pillotti hän sen. Joskus kopioli hän lauselta paperipa-lalle ja katki senkin.

"Etkö sinä voi hyvin, Pavluska?" kysyi äiti kerran.

(Jatkoo kymmenennellä sivulla)

Pikapiirtoja

Kirj. Emanuel Julius.

"Rukolkaamme!"

Paroni Malaussene, joka juuri oli palannut rintamalta, kertoi koke-muksiaan.

• Hän kertoi eräästä papista, joka oli hoitanut muuatta tykkiä ja tap-panut sillä useita satoja sotilaita, ja joka tämän tehtävänsä riisui yl-tään sotilaspukunsa ja ryhtyen suo-rittamaan papillisia tehtäviään lau-sui:

"Rukolkaamme kuolleiden puoles-ta!"

Vanki.

Tapasin nuoren ystäväni vankilas-sa, jossa ensi kerran näin kovan kohtalon sotilaita. Puhellessamme silinä, ilmestyi näkyviimme muuan pitkä, tulman näköinen mies, joka asteli raskaasti.

"Pahin vanki", sanoi ystäväni, "Hän ei ole mies, hän on meidän vankimme. Hänen täytyy palvella meitä, ruokkia meitä ja valvoa, että vaatteemme ovat puhtaat. Hän on meistä vastuunalainen. Hän on pa-koitettu tappamaan meidät, kun käsketään. Sitä huolimatta hän luulee olevansa vapaa mies. Vakutan tälle, että vartija Smith on surku-teltavin joukossamme koko vanki-lassa."

Hyvä mies.

Hän oli hyvä mies — niin vakuutti jokainen. Herra Wetherby ei arvel-lut lahjoittaessaan jonkun miljoo-nan hyönteisten suojeluyhdistyksel-le. Hän perusti sairaalan vuohtien hoitoa varten. Kun hän kuuli, mi-ten Fiji-saaren asukasraukkojen on-elettävä ilman taittoen kauneuksia, hän heltyi.

Hän oli myötätuntoinen pimeydes-sä eläviä eskimolaisia kohtaan, joi-den on vietettävä elämänsä ilman klassillisen musiikin jalostavaa val-kutusta, ja hänellä oli riittävästi va-roja lähettääkseen uolle raukoille symfoniorkesterin.

Uutiset siitä, että farmarit sullo-vat liian paljon kanoja samaan tar-haan koskivat häneen sydänjuuriin saakka ja hän ryhtyi heti perusta-maan yhdistystä, jonka tarkoitukse-na oli rajoittaa kanojen lukumäärää tarhaa kohti.

Hän oli hyvä mies ja jokainen kunnioitti häntä. Kun hän sai tietää, että hänen työläisensä olivat tehneet lakon vaat-tien 50 sentin palkan korotusta, hän joutui rativoihinsa, nimitti heitä kun-niattomiksi nulkkoiksi, uhkasi tap-paa heidät nälkään, jolleivät allstu.

Kun lakko oli kukistettu ja työ-läiset palanneet takaisin töhinsä puolentoista dollarin päiväpalkalla, hän ryhtyi uudelleen onnellistutta-maan kanaparkoja ja kärsiviä hyön-teisiä, vaimentamaan vuohtien kipu-ja huolehtimaan eskimo-paroista, jotka olivat ilman musiikkia.